

SUBKULTURY

Téma:

Graffiti a Street Art v galerii

Graffiti - výraz pochází z řeckého graphein-psát nebo latinského graffito-škrábanec. Pokud nebudeme do graffiti zahrnovat pravěké a starověké jeskynní malby začalo toto výtvarné vyjádření vznikat v 70. letech v New Yorku a dalších velkých městech USA. Graffiti spočívá ve vytvoření grafického symbolu či písma - podpisu - pomocí spreje, fixů, šablon, škrábáním nebo leptáním v prostoru městské zástavby. Autoři se spojují do skupin tzv. crews a jejich činnost je většinou kolektivní. Příslušnost ke skupině má jak sociální význam, tak poskytuje hodnocení a zpětnou vazbu.

Street art - jinak zvaný také např. Urban art nebo Post graffiti - má kořeny v graffiti hnutí a proto je s graffiti stále propojeno. Street art zahrnuje veškeré nekomerční projevy umění v ulicích v podobě různých aplikací samolepek či šablon avšak i trojrozměrných aplikací. Svou tvorbou chtějí autoři sdělit veřejně svůj názor nebo pozorovatele přimět k zamyšlení a proto jsou výtvarné projevy street artu jednoduché a měly by být snadno pochopitelné i pro laickou veřejnost.

Ať už je tvorba street art a graffiti děl legální či nelegální v podobě poškozování cizího majetku, jejich cílem není vandalství. Důležitým a společným aspektem těchto skupin je vymezení vůči masové kultuře. Součástí tohoto výtvarného vyjadřování je nejen revolta a svoboda ale i vztah k městu. Na jednu stranu je graffiti spojeno s kriminalitou a vandalismem a poškozováním cizí věci které je trestné, na druhou stranu se postupně tyto vizuální projevy dostávají do galerií. Četné výstavy ve světových metropolích, kde vznikají přímo určené prostory pro graffiti a street art tyto tendence a zájem veřejnosti jen dokazují.

Příkladem z poslední doby je výstava, kterou pořádala Galerie hlavního města Prahy v Městské knihovně v Praze. Na výstavě jsou uvedeny práce jak od zahraničních tak i od českých interpretů, aplikované přímo na stěny galerie. Cílem výstavy bylo představit různé podoby tohoto výtvarného vyjadřování. Vytvořením díla přímo na stěny galerie sice byla zachována došasnost díla avšak stále nelze dosáhnout autentického okamžiku a pocitu, který autor v prostoru města prožívá v okamžiku vytváření. Možná právě tento pocit nebezpečí pohání tvůrčí myšlení a inspiraci. Sami tvůrci nepovažují vytvoření díla přímo v galerii za kompromis jen za jinou formu realizace. Někteří autoři se však pokusili vytvořit i v prostoru galerie dílo s přesahem. Dílo, které dostane diváka do pozice autora-writera, který kontroluje situaci na vlakovém kolejišti před sprejováním na vlak. Ovšem prostory ve městech nabízí více inspirace a svobody.

Mnoho tvůrců street artu pokračuje v ilegální činnosti na ulicích a vedle toho je jejich tvorba zároveň prezentována v galeriích. Faktem však je, že všichni tvůrci street artu začali na ulici. Avšak jejich díla se z vandalismu přeměnila ve skutečná umělecká díla zkrášlující městskou zástavbu. Graffiti a street art už zjevně neslouží pouze pro komunikaci mezi městskými gangy. Abmicióznější část

této subkultury se s průnikem graffiti do galerií ztotožnila, dále se rozvíjí a snaží se tvořit díla na jiných úrovních s přesahem.

Ortodoxní část graffiti scény bude stále trvat na aplikování graffiti na ulici, kde vzniklo. Sdílejí názor, že přesun pouličního umění do galerií jej zabíjí. Pohlížejí na tyto výstavy jako na podvod skutečného graffiti a street artu. Risk, dobrodružství a nebezpečí považují za nezbytný prvek jejich tvorby a tento prvek je vytvořením nebo přesunutím díla do galerie naprosto ztracen. Navíc je zde silné propojení s městskou zástavbou. Například díla Banksyho bývají tvořena s využitím konkrétních rysů městské zástavby a vyjmutím tohoto díla do galerie naprosto ztrácí svůj původní kontext.

Graffiti a street art se neomezují jen na jednorázové akce, probíhají také tzv. Guerrilla Art show. The Underbelly Project je dalším příkladem zachování graffiti a street artu na místě jejich zrodu. Tento projekt proběhl v noci na předem neohlášeném, neznámém místě a byl určen pouze pro další graffiti writery či tvůrce street artu. Cílem této akce bylo nalézt a vytvořit v rámci města prostor pro autory, kde sdílejí pouze mezi sebou svoji tvorbu bez jakéhokoliv zásahu komerce. Akce se zúčastnilo přes 100 tvůrců z celého světa. Tyto se snaží vzepřít a revoltovat proti komercializaci těchto uměleckých projevů.

Příklady dokazují, že přesunem street art a graffiti tvorby do galerií ztrácí toto umění významnou součást. Případně pokud je toto umění vytvářeno pro nebo přímo v galerijních prostorech, je tomu přizpůsobeno.

" Něco zásadního se vytrácí pokud se ze street artu stane komodita na prodej. Vytrácí se způsob čistého projevu a komunikace."

Komercializace graffiti a street artu vedou ke změnám v rámci subkultury, ale i k novým pohledům laické veřejnosti na toto umělecké vyjadřování.

ZDROJE:

<http://www.novinky.cz/kultura/284889-mestem-posedly-kurator-radek-wohlmuth-tvrdi-v-graffiti-jedeme-vsichni.html>

<http://www.thedailybeast.com/newsweek/2009/07/31/taking-it-from-the-streets.html>

Julia Reinecke - Street-Art Eine Subkultur zwischen Kunst und Kommerz
www.transcript-verlag.de/ts759/ts759.php